

Ležáky jsou varováním před každou totalitou

23.6.2026 - Petra Jungwirthová | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

Historičky Pavla Plachá a Magda Veselská se v neděli 21. června 2026 zúčastnily pietního aktu k 84. výročí vyhlazení osady Ležáky. Účast Ústavu pro studium totalitních režimů na pietních a vzpomínkových akcích je nedílnou součástí jeho poslání - připomínat oběti nacistické a komunistické totality, pečovat o historickou paměť a přispívat k veřejné debatě o důsledcích totalitních režimů. V rozhovoru obě historičky vysvětlují, proč mají Ležáky stále silné poselství i pro současnou společnost.

Co pro vás osobně znamená účast na pietním aktu v Ležákách?

Pavla Plachá: Pietní akty mají mimořádný význam právě tím, že propojují minulost se současností. Když stojíte na konkrétním místě paměti, uvědomíte si, že to není jen kapitola z učebnice dějepisu. Přítomnost prezidenta a dalších představitelů státu, armády, kulturních a paměťových institucí, různých spolků a široké veřejnosti na pietním aktu ukazuje, že si jako společnost vážíme lidí, kteří se postavili zlu a že si uvědomujeme sílu jejich odkazu.

Magda Veselská: Ležáky představují jeden z nejtragičtějších příběhů našich moderních dějin. Když člověk stojí přímo na místě, kde kdysi žila malá komunita lidí a kde dnes zůstává především ticho a paměť, uvědomuje si velmi intenzivně, co znamenal nacistický teror pro konkrétní lidi. Účast na pietním aktu není pro historika pouze profesní záležitostí. Je to také vyjádření občanského postoje.

Letos si připomínáme již 84 let od vyhlazení Ležáků. Mění se podle vás způsob, jakým společnost tuto tragédii vnímá?

PP: Ležáckých událostí se v průběhu času měnila. Kvůli spojení s historií západního odboje byla v době komunistického režimu cíleně upozaděná. Dnes už si tento příběh připomínáme bez ideologické zátěže. I tak se ale setkáváme se snahami zpochybňovat nebo ohýbat základní historická fakta nebo s tendencemi přisvojit si příběh pro různé účely.

MV: S přibývajícím časovou vzdáleností se přirozeně vytrácí osobní zkušenost pamětníků. Právě proto roste význam institucí, které se věnují výzkumu, dokumentaci a vzdělávání. Současně si myslím, že společnost si stále více uvědomuje, že tragédie Ležáků není pouze regionální událostí. Vnímá ji jako symbol nacistické zvěle, kolektivního trestu a zničení celé komunity.

Proč je podle vás důležité, aby se Ústav pro studium totalitních režimů účastnil podobných pietních akcí?

PP: ÚSTR má jedinečné postavení právě v tom, že jako paměťová instituce propojuje vědecký výzkum, vzdělávání i veřejnou debatu. Naším úkolem je předávat nové poznatky veřejnosti, vysvětlovat širší souvislosti a pomáhat společnosti porozumět minulosti. Připomínání zločinů nacistického režimu a lidí, kteří se mu postavili, je součástí naší práce.

MV: Když se historici ÚSTR účastní pietních aktů, vyjadřují tím nejen úctu obětem, ale také závazek instituce uchovávat a předávat historickou zkušenost dalším generacím. Pro mladou generaci je důležité vidět, že historici nejsou pouze badatelé, ale také lidé, kteří nesou odpovědnost za předávání zkušenosti minulosti dalším generacím.

Jak na vás zapůsobil letošní pietní akt?

PP: Bylo povzbuzující vidět, kolik lidí tato časově poměrně vzdálená událost stále zajímá a chtějí si ji

připomínat. Silným momentem bylo čtení jmen zavražděných ležáckých obyvatel, celých rodin, které vždy připomíná, že za historickou událostí stojí konkrétní lidské osudy.

MV: Velkou symbolickou sílu měla také přítomnost mladých lidí, třeba skautů nebo dívčího pěveckého sboru. Je to způsob, jak formovat jejich hodnoty.

Děkujeme za rozhovor.

AUTOR: PETRA JUNGWIRTHOVÁ

FOTO: ÚSTR / Jakub Šafránek a PAMÁTNÍK LIDICE / Lenka Králová

<https://www.ustrcr.cz/lezaky-jsou-varovanim-pred-kazdou-totalitou>